IJCRT.ORG ISSN : 2320-2882

INTERNATIONAL JOURNAL OF CREATIVE RESEARCH THOUGHTS (IJCRT)

An International Open Access, Peer-reviewed, Refereed Journal

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿನ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

Chandan M[1] Dr. C K Puttaswamy [2]

Research Scholar1, Professor and Guide2

Department of Journalism and Mass Communication, University of Mysore, Manasagangothri, Mysore1

Department of Journalism and Mass Communication, University of Mysore, Manasagangothri, Mysore2

ಸಾರಲೇಖ

ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಪ್ರಕರಣಗಳ ಪಥವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ, ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ವಂಚಕರು ಇದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗುರುತಿನ ಕಳ್ಳತನ ಆನ್‌ಲೈನ್ ವಂಚನೆ ಮತ್ತು ಸೈಬರ್ ಬುಲ್ಲಿಂಗ್, ಹ್ಯಾಕಿಂಗ್, ಫಿಶಿಂಗ್, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕಿರುಕುಳ, ಮಾಲ್ ವೇರ್ ಹರಡುವಿಕೆ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ 2021 ರಿಂದ 2024ರವರೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ದಾಖಲಾದ ದೂರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಕಸನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಹಗರಣದ ಮಾದರಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ನಷ್ಟಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಜಾರಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಅಂತರವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತಷ್ಟು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಿಶ್ರ-ವಿಧಾನಗಳ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು, ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು: ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ, ಮೈಸೂರು, ಸೈಬರ್ ವಂಚನೆ, ಆರ್ಥಿಕ ನಷ್ಟ, ಹರಡುವಿಕೆ, ಫಿಶಿಂಗ್, ಯುಪಿಐ ವಂಚನೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಸುರಕ್ಷತೆ, ಭಾರತ

ಪೀಠಿಕೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣವು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳು, ಈ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹಣಕಾಸು ವಂಚನೆ, ಗುರುತಿನ ಕಳ್ಳತನ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾದ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ನಗರವಾದ ಮೈಸೂರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧಕ್ಕೂಳಗಾದ ಜಿಲ್ಲೆಯಾಗಿದೆ. ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧಿಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ವಿದ್ಯಾವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ OTP ಆಧಾರಿತ ವಂಚನೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಬಂಧನ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹವಲ್ಲದ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಹೂಡಿಕೆ ವಂಚನೆಯಂತಹ ಹಗರಣಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಪರಾಧ ತನಿಖಾ ಇಲಾಖೆ (CID) ಯ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ವಿಭಾಗವು ಸಾಲದ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು, ಕ್ರಿಪ್ಟೋಕರೆನ್ಸಿ ವಂಚನೆಗಳು, ಹೂಡಿಕೆ ವಂಚನೆಗಳು, ಕೊರಿಯರ್ ವಂಚನೆಗಳು, ಸಿಮ್ ಸ್ವಾಪ್ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಹ್ಯಾಕಿಂಗ್‌ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂತರರಾಜ್ಯ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ತನಿಖೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ

ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಅಳವಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಲಿಪಶುಗಳ ಅಪಾಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು

- 2021-2024 ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾದ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಹರಡುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು
- ಮೈಸೂರಿನ ಅಪಾಯದ ಪ್ರೊಫೈಲ್‌ಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಗರ ಮಟ್ಟದ ಸೈಬರ್ ಸುರಕ್ಷತಾ ತಂತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದು.
- ಮೈಸೂರಿನ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧಗಳ ಪ್ರಮಾಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾನಿ, ಪ್ರಕರಣಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿದ ಪ್ರವರ್ತನೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದು

ವಿಧಾನ

ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನಗಳು ಹಾಗು ಗುಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನಗಳ ಮಿಶ್ರವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಕೆಲವು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಾಗೂ ದ್ವಿತೀಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ದತ್ತಾಂಶಗಳಾದ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತಹ ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವಂತಹ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದಂತಹ ಸಂತ್ರಸ್ಥರುಗಳನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆಯಾಕಲಾಗಿದೆ. ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಪೊಲೀಸ್ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಾಗಿದೆ. ದ್ವಿತೀಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳಾದ ಲೇಖನಗಳು, ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಸರ್ಕಾರದ ಮುದ್ರಿತಾ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಅಂತರ್ಜಾಲ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಲೇಖನಗಳ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಅಂಕಿಅಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಪ್ರಮಾಣ

ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ದೂರುಗಳು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. National Crime Records Bureau (NCRB) ದತ್ತಾಂಶದ ಪ್ರಕಾರ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾದ ಪ್ರಕರಣಗಳು 2021ರಲ್ಲಿ ಸರಿಸುಮಾರು 52,974 ರಿಂದ 2022 ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 65,893 ಕ್ಕೆ ಏರಿದೆ. ಇದು 24.4% ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಸೈಬರ್ ವಂಚನೆಯು ಸುಮಾರು 65% ಪ್ರಕರಣಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ದಿ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರಸ್ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಟೈಮ್ಸ್. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ವರದಿ ಮಾಡುವ ಪೋರ್ಟಲ್‌ನ ಡೇಟಾವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದಾಗ ಈ ಹೆಚ್ಚಳವು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ದೂರುಗಳು 2021 ರಲ್ಲಿ ಸರಿಸುಮಾರು 4.52 ಲಕ್ಷದಿಂದ 2022 ರಲ್ಲಿ 9.66 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ, 2023 ರಲ್ಲಿ 15.56 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮತ್ತು 2024 ರಲ್ಲಿ 22.68 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿತು. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಗೃಹ ಸಚಿವಾಲಯವು 2021 ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 4.5 ಲಕ್ಷ ದೂರುಗಳಿಂದ 2024 ರಲ್ಲಿ 22.6 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಐದು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮುಕ್ಕಾಲು ಭಾಗ ಆರ್ಥಿಕ ವಂಚನೆಗಳು ಸೇರಿವೆ ಎಂದು CISO ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ.2024 ರ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 7.4 ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ದೂರುಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ 7.000 ದೂರುಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾಪಕ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಪ್ರಮಾಣ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 2021 ರಲ್ಲಿ 8363 ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣ ದಾಖಲಾಗಿವೆ. 2022 ರಲ್ಲಿ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳು 12.885 ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ ಮತ್ತು 2023 ರಲ್ಲಿ 22.224 ಬಹುತೇಕ ದ್ವಿಗುಣಗೊಂಡಿವೆ. 2024 ರಲ್ಲಿ 22415 ಮತ್ತು 2025 ರಲ್ಲಿ ಫೆಬ್ರುವರಿ 20 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ 22.51 ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವು ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕರಣದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು: 2021 ರಿಂದ 2024

2021 ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 101 ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಇದು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಆದರೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ 2022: ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 285 ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ನಗರದ Cyber Economic and Narcotics (CEN) ಪೊಲೀಸ್ ವಿಭಾಗದಿಂದ ವರದಿಯಾದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಕರಣವಾಗಿದೆ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸುಮಾರು 35% ಅನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸುಮಾರು ₹1 ಕೋಟಿಯನ್ನು ಬಲಿಪಶುಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲ 10 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ 235 ದೂರುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಯಿತು ಫಿಶಿಂಗ್ ನಿಂದ ಯುವ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ₹56.3 ಲಕ್ಷ ಕೊಂದಂತಹ ಗಮನಾರ್ಹ ಪ್ರಕರಣವಾಗಿದೆ. 2023 ನವೆಂಬರ್ ವೇಳೆಗೆ 214 ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದು 2021ಕ್ಕಿಂತ ದ್ವಿಗುಣಗೊಂಡಿದೆ ಈ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ನಗರವು ಸೈಬರ್ ವಂಚನೆ ಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು ₹2.72 ಕೋಟಿ ನಷ್ಟವನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಪೊಲೀಸರು ಸಾಧಾರಣ ಮೊತ್ತವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. 2024(ಜನವರಿ-ನವೆಂಬರ್): ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಕರ್ನಾಟಕದ 4 ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ಜಿಲ್ಲೆ ಆಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ 11 ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ264 ಪ್ರಕರಣಗಳು ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳು ತನಿಖೆಯಲ್ಲಿವೆ ಅಥವಾ ಪತ್ತೆಯಾಗದೆ ಉಳಿದಿವೆ. ಇದು ಬಗೆಹರಿಯದ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧಗಳಾಗಿವೆ. ಇದು ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಕರಣದ ಆರ್ಥಿಕ ನಷ್ಟಗಳು

2022 ರಲ್ಲಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಷೇರು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಹಗರಣಗಳ 272 ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ₹7.54 ಕೋಟಿ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. 2023 ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 109 ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ₹3.72 ಕೋಟಿ ವಂಚನೆಯಾಗಿದೆ. 2024 ಜನವರಿಯಿಂದ ಜುಲೈವರೆಗೆ ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ 61 ಪ್ರಕರಣಗಳು ನಕಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು OTP ಆಧಾರಿತ ಮೂಲಕ ₹32 ಕೋಟಿ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ವರ್ಷಾಂತ್ಯದ ವೇಳೆಗೆ ನಿವಾಸಿಗಳ ಒಟ್ಟು ನಷ್ಟವು ಸುಮಾರು ₹49.12 ಕೋಟಿಯಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಇದು 2023 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿ ದೂರುಗಳು 249 ರಿಂದ 242 ಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ನಷ್ಟಗಳ ನಡುವೆ ಪ್ರಚಲಿತ ಕಡಿಮೆ ವರದಿ ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಗರಣ ಪ್ರಕಾರಗಳು: ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನ

- **ನಕಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್**: ನಕಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಎನ್ನುವುದು ದುರುದ್ದೇಶಪೂರಿತ ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಆಗಿದ್ದು, ಕೆಲವು ನಕಲಿ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಟಾಕ್-ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ತ್ವರಿತ ಹಣದ ಲಾಭವನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಲು ಸಿದ್ಧರಿರುವ ವಿದ್ಯಾವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬಲಿಪಶುಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ.
- **ಡಿಜಿಟಲ್ ಬಂಧನ ವಂಚನೆಗಳು**: ವಂಚಕರು ಪೊಲೀಸ್ ಅಥವಾ ತನಿಖಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಣ ವರ್ಗಾಯಿಸುವಂತೆ ಬೆದರಿಸುತ್ತಾರೆ.
- **ಉದ್ಯೋಗ ಸಂಬಂಧಿತ ವಂಚನೆಗಳು:** ಉದ್ಯೋಗ ಕೊಡುಗೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳುಹಿಸುವ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಬಲಿಪಶುಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡ ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಕೋರುವ ಮೊದಲು ಸಣ್ಣ ಪಾವತಿಗಳು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ.
- OTP ವಂಚನೆಗಳು: ನಕಲಿ ಉದ್ಯೋಗ, ಉಡುಗೊರೆ, ಬ್ಯಾಂ ಕಿಂಗ್, ಕೃಷಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವಂಚನೆ ವಿಧಾನಗಳಾಗಿವೆ.

ಸೈಬರ್ ವಂಚಕರು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ UPI, ವ್ಯಾಲೆಟ್ ವಂಚನೆ OTP, ಫಿಶಿಂಗ್, ಹೂಡಿಕೆ ವಂಚನೆಗಳು, ಇ-ಕಾಮರ್ಸ್ವಂಚನೆ, ಖರೀದಿದಾರ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟಗಾರ ಗುರುತಿನ ಕಳ್ಳತನ, ಖಾತೆ ಸ್ವಾಧೀನ, ಸೈಬರ್‌ಸ್ಟಾಕಿಂಗ್, ಕಿರುಕುಳ, ಮಕ್ಕಳ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯ (CSAM) ಆಮಿಷ, ಹ್ಯಾಕಿಂಗ್, ಇತ್ಯಾದಿ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಂಚಿಸುತ್ತಾರೆ

ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಸಂಪರ್ಕ

ಮೈಸೂರು ನಗರ ಪೊಲೀಸರಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನಗಳು

ಚಾಮುಂಡಿ ಮಹಿಳಾ ಸುರಕ್ಷಾ ಪಡೆ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಗಳು (ವಿ.ವಿ. ಪುರಂ, ದೇವರಾಜ, ಹೆಬ್ಬಾಳ), ಉದ್ಯಾನವನಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮದ ಸುರಕ್ಷಿತ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ವಂಚನೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂಬುದರ ಕುರಿತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸುರಕ್ಷತಾ ಸಲಹೆಗಳು ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಬೀಟ್ ಪೋಲೀಸ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಈಗ ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ನಡಿಗೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಅನುಮಾನಾಸ್ಪದ ಕರೆಗಳು, ನಕಲಿ ಲಿಂಕ್‌ಗಳು, ಕೊಡುಗೆಗಳು, ಡಿಜಿಟಲ್ ಬಂಧನ ವಂಚನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಅಥವಾ ಪೊಲೀಸರು ಕರೆಯ ಮೂಲಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ನೆನಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಪರಾಧ ದರಗಳ ಮೇಲೆ ಜಾಗೃತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಈ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಬಂಧನ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ - ಕಳೆದ ವರ್ಷ 29 ಪ್ರಕರಣಗಳಿಂದ 2024 ರ ಮೊದಲ ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 6 ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಎಫ್‌ಐಆರ್‌ಗಳು ಇದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 140 ರಿಂದ 75 ಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿವೆ "ಮನೆ ಮನೆ ಪೊಲೀಸ್" ಉಪಕ್ರಮ ಮೈಸೂರು ಮನೆ ಮನೆ ಪೊಲೀಸ್ (ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಪೊಲೀಸ್) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಇದರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಟ್ ಮತ್ತು ಹೆಡ್ ಕಾನ್‌ಸ್ಟೆಬಲ್‌ಗಳು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಬೆದರಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತಾ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಮಾಸಿಕ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಬಿರ ಆಧಾರಿತ ಜಾಗೃತಿ

ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವದ ಉತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯಿಂದ ಮೀಸಲಾದ ಸ್ಟಾಲ್ ಅನ್ನು ಸಂದರ್ಶಕರಿಗೆ ಫಿಶಿಂಗ್, ಗುರುತಿನ ಕಳ್ಳತನ, ಆರ್ಥಿಕ ವಂಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಗೌಪ್ಯತೆಯ ಬೆದರಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸ್ಟಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಾತ್ಮಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ತಜ್ಞರ ನೇತೃತ್ವದ ಸಲಹೆಗಳು ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಡೇಟಾವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದೊಂದಿಗೆ ಕರಪತ್ರಗಳು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲೇಜು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಡೀಪ್‌ಫೇಕ್‌ಗಳು, ಮಾಲ್‌ವೇರ್, ಫಿಶಿಂಗ್, ಸ್ಮಿಶಿಂಗ್, ವಿಷಿಂಗ್, ಉದ್ಯೋಗ ವಂಚನೆಗಳು, ಪಾಸ್‌ವರ್ಡ್ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅಭ್ಯಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪೊಲೀಸರು ದಸರಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಮಳಿಗೆಗಳನಿಟ್ಟು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಪೊಲೀಸ್ ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ (ಕೆಪಿಎ) ಪೊಲೀಸ್ ತರಬೇತಿ

ಕೆಪಿಎ ಎಲ್ಲಾ ಹಂತದ ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸುಧಾರಿತ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಮ್ಯುಲೇಶನ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸೈಬರ್ ಭದ್ರತಾ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಕೋರ್ಸ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಇದು ಡಿಜಿಟಲ್ ಪೊಲೀಸ್ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸೈಬರ್ ಭದ್ರತಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ Information Sharing and Analysis Center (ISAC)ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಪಿಎ ತಮ್ಮ 'ಸ್ಟಿಂಗ್‌ಬೋರ್ಡ್' ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮೀಸಲಾದ ಮೈಕ್ರೋಸೈಟ್ ಅನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಇನ್ಫೋಸಿಸ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಹೊಂದಿದ್ದು ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ತರಬೇತಿ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ವಿವಿಐಇಟಿ (ವಿದ್ಯಾ ವಿಕಾಸ್ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ) ಸೈಬರ್-ಅವೇರ್ ನೆಟಿಜನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಫೋರೆನ್ಸಿಕ್ ತಜ್ಞರಂತಹ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸೈಬರ್ ಭದ್ರತಾ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಐಎಸ್‌ಎಸಿ ಜೊತೆ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹ್ಯಾಕಥಾನ್‌ಗಳು, ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಿಇಆರ್‌ಟಿ-ಆಧಾರಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸೇರಿವೆ. CEN ಅಪರಾಧ ಪೊಲೀಸ್ ಠಾಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವು ವೆಬ್ ಆಧಾರಿತ ವಂಚನೆಗಳನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ಮತ್ತು ತ್ವರಿತ ವರದಿ ಮಾಡುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಅಪರಾಧ ತನಿಖೆ ಮತ್ತು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಮೈಸೂರಿನ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಸಮಗ್ರ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮವಾದ ರಚನಾತ್ಮಕ ಅವಲೋಕನ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕರಣದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು, ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮ, ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಹಗರಣ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಜಾರಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸೇರಿವೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಕರಣೆ ಆಧಾರಿತ ಹಗರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಜಾಗೃತಿ ಅಭಿಯಾನಗಳು ಮತ್ತು ಕೌಶಲ್ಯ ತರಬೇತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅಪೂರ್ಣ ಡೇಟಾ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ಟ್ರೆಯಾಕಿಂಗ್ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕ ವರದಿ ಮತ್ತು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕರಣದ ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಬಹು ವಿಧಾನ ಅಧ್ಯಯನವು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಜ್ಞಾನದ ಅಂತರವನ್ನು ತುಂಬಬಹುದು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಮುದಾಯ ಸುರಕ್ಷತಾ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬಹುದು. 2021 ರಿಂದ 2024 ರವರೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಸೈಬರ್ ಅಪರಾಧದ ಭೂದೃಶ್ಯವು ರೂಪಾಂತರ ಗೊಂಡಿತು. ಪ್ರಕರಣಗಳು ದ್ವಿಗುಣಗೊಂಡವು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ನಷ್ಟವು ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಸುಮಾರು ₹50 ಕೋಟಿಗೆ ಏರಿತು. ಸರಳ OTP ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗ ಕೊಡುಗೆಗಳಿಂದ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ನಕಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ವೇದಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ಬಂಧನ ಗಳಂತಹ ನಕಲಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಹಗರಣ ತಂತ್ರಗಳು ಹೇಗೆ ವಿಕಸನಗೊಂಡವು ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಳವಳಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಪೊಲೀಸ್ ಬೀಟ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಮೈಸೂರು ದಸರಾದಲ್ಲಿ ಸ್ಟಾಲ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಔಟ್‌ರೀಚ್ ಅಭಿಯಾನಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ತೀವ್ರಗೊಂಡ ಜಾಗೃತಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಇದ್ದರೂ ಪರಿಹಾರ ದರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಬಲಿಪಶುಗಳಿಗೆ ಸಕಾಲಿಕ ಬೆಂಬಲ ಅಥವಾ ಚೇತರಿಕೆ ಆಯ್ಕೆಗಳಿಲ್ಲ. ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವ ಈIಖ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಗಗನಕ್ಕೇರುತ್ತಿರುವ ನಷ್ಟಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಅನೇಕ ಬಲಿಪಶುಗಳು ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗದಂತೆ ವಂಚನೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಲು ಅಥವಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಳಂಬಗೊಳಿಸಲು ಹಿಂಜರಿಯುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥ ಋಣಿ

- ಸತೀಶ ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬ, ಸೈಬರ್ ಕ್ರೈಮ್ ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ.
- Dr. Santosh Kumar, 2024, Cyber Crimes & Laws
- Debtoru Chatterjee ,Cyber Crime and its Prevention in Easy Steps Paperback
- V.K. Puri, A Practical Guide to Cyber Crime and Frauds in India
- Dr. Deepti Meena ,Dr. Sarita Dehariya Mehra ,Priyansh Samadhiya, Cyber Crimes in India
- Telangana Police, Handbook for Tackling Cyber Crimes
- Rajput,2023, Cyber Crime in India a Critical Study in Modern Perspective
- Krishnan ,2023, Promoting Online Safety: The Government's Role in Combating Cyber Harassment and Cybercrime Through Social Media Platforms
- Mirani, 2021 Cyber Campaigns on Violence against Women in India social media for Mass mobilization
- https://timesofindia.indiatimes.com/city/mysuru/cybercrimes-have-doubled-in-mysuru-city-limits-hm/articleshow/
  "Cybercrimes Have Doubled in Mysuru City Limits: Hm | Mysuru News - Times of India"
- https://timesofindia.indiatimes.com/city/mysuru/mysuru-city-logged-record-number-of-cybercrimes-in-2022/articleshow/
  . Mysuru city logged record number of cybercrimes in 2022 | Mysuru News - Times of India"
- https://timesofindia.indiatimes.com/city/mysuru/in-mysuru-235-cybercrime-complaints-filed-in-first-ten-months-of-
  . "In Mysuru, 235 cybercrime complaints filed in first ten months of 2022 | Mysuru News - Times of India"
- https://starofmysore.com/rising-cyber-fraud-cases-spark-concern/?utm_ .
  "Rising cyber fraud cases spark concern - Star of Mysore"
- https://timesofindia.indiatimes.com/city/mysuru/mysuru-climbs-to-4th-highest-in-cybercrime-cases-in-karnataka-for-.
  "Mysuru Now 4th in Cybercrime Cases in Karnataka: A Growing Concern for 2024 | Mysuru News - Times of India"
- https://www.thehindu.com/news/national/karnataka/trend-in-cybercrime-32-crore-lost-to-fake-trading-apps-in-mysuru-this-year/article
  "Trend in cybercrime: ₹32 crore lost to fake trading apps in Mysuru this year - The Hindu"
- https://timesofindia.indiatimes.com/city/mysuru/investment-job-frauds-top-list-of-cybercrimes-in-mysuru/articleshow/
  "Investment, job frauds top list of cybercrimes in Mysuru"
- https://timesofindia.indiatimes.com/city/mysuru/mysuru-climbs-to-4th-highest-in-cybercrime-cases-in-karnataka-for-
  "Mysuru Now 4th in Cybercrime Cases in Karnataka - Times of India"
- https://timesofindia.indiatimes.com/city/mysuru/in-7-months-8620-cybercrime-cases-reported-in-karnataka/
  "In 7 months, 8620 cybercrime cases reported in Karnataka"